

Bruksela, 4 czerwca 2025 r.
(OR. en)

9447/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0651 (NLE)

ASILE 46
JAI 686
MIGR 193
COEST 412

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	4 czerwca 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2025) 651 final
Dotyczy:	Wniosek ZALECENIE RADY w sprawie skoordynowanego podejścia do stopniowego wycofywania tymczasowej ochrony dla wysiedleńców z Ukrainy

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 651 final.

Załącznik: COM(2025) 651 final



KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 4.6.2025 r.
COM(2025) 651 final

2025/0651 (NLE)

Wniosek

ZALECENIE RADY

**w sprawie skoordynowanego podejścia do stopniowego wycofywania tymczasowej
ochrony dla wysiedleńców z Ukrainy**

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

4 marca 2022 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą 2022/382 i uruchomiła dyrektywę Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. („dyrektywa w sprawie tymczasowej ochrony”) w odniesieniu do niektórych kategorii osób wysiedlonych 24 lutego 2022 r. lub po tym dniu w wyniku rozpoczętej tego dnia inwazji rosyjskich sił zbrojnych na Ukrainę. Zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony tymczasową ochronę zastosowano najpierw przez początkowy okres jednego roku, tj. do dnia 4 marca 2023 r., a następnie została ona automatycznie przedłużona o dodatkowy rok do dnia 4 marca 2024 r.

Od tego czasu okres obowiązywania tymczasowej ochrony został dwukrotnie przedłużony. W dniu 19 października 2023 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą (UE) 2023/2409 przedłużającą tymczasową ochronę do dnia 4 marca 2025 r. W dniu 25 czerwca 2024 r. Rada przyjęła decyzję wykonawczą (UE) 2024/1836 przedłużającą tymczasową ochronę na kolejny okres jednego roku, do dnia 4 marca 2026 r.

Dyrektywa w sprawie tymczasowej ochrony nadal stanowi solidne ramy prawne zapewniające te same, zharmonizowane normy ochrony milionom osób uciekających do UE przed wojną w Ukrainie. Ponieważ przyczyny uzasadniające tymczasową ochronę nadal istnieją ze względu na utrzymującą się niestabilną sytuację w Ukrainie, która nie pozwala jeszcze stwierdzić, że istnieją bezpieczne i trwałe warunki do powrotu, a także utrzymującą się niepewność co do rozwoju sytuacji w tym kraju, Komisja przedstawia niniejszy wniosek dotyczący zalecenia Rady wraz z wnioskiem w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony o kolejny rok, do dnia 4 marca 2027 r.

Tymczasowa ochrona ma z natury charakter czasowy. W przyszłości, kiedy okoliczności ulegną zmianie i pozwolą na uzyskanie wystarczającej pewności co do sytuacji w Ukrainie, a w szczególności na stwierdzenie, że panują bezpieczne i trwałe warunki dla powrotów, tymczasowa ochrona będzie musiała się zakończyć. Należy być gotowym na tę zmianę, kiedy ten moment nastąpi. Dlatego ważne jest, aby utorować drogę do sprawnego i dobrze skoordynowanego odejścia od tymczasowej ochrony, które zaspokoi potrzeby osób przebywających w UE, przy jednoczesnym uwzględnieniu zdolności i potrzeb Ukrainy w zakresie odbudowy.

Nieodłącznym elementem definicji ochrony tymczasowej jest również konieczność uniknięcia zagrożeń dla krajowych systemów azylowych państw członkowskich, które w przeciwnym razie nie byłyby w stanie rozpatrywać dużej liczby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej bez uszczerbku dla ich skutecznego funkcjonowania. Kwestia ta ma kluczowe znaczenie przy określaniu sposobu odejścia od tymczasowej ochrony w celu zapewnienia, aby zakończenie tymczasowej ochrony w przyszłości nie miało negatywnego wpływu na krajowe systemy azylowe.

UE potrzebuje wspólnego podejścia na przyszłość. Nasze podejście musi równoważyć interesy państw członkowskich, osób, które szukają schronienia w UE, oraz Ukrainy, zapewniając jednocześnie przewidywalność, stabilność i bardziej zrównoważony wpływ we wszystkich państwach członkowskich. Wspólne europejskie podejście pozwala nam również w pełni uwzględnić stanowisko rządu Ukrainy i potrzeby tego kraju w zakresie odbudowy.

W tym kontekście Komisja proponuje zestaw skoordynowanych środków mających na celu odejście od tymczasowej ochrony na rzecz innych statusów prawnych, a także wsparcie osób, które chcą wrócić do domu, gdy pozwoli na to sytuacja. Świadomość tego, co stanie się po zakończeniu tymczasowej ochrony, zapewnienie możliwości dalszego legalnego pobytu w UE, a także możliwość powrotu do domu umożliwiłaby osobom korzystającym z tymczasowej ochrony podejmowanie świadomych decyzji dotyczących ich przyszłości, przy jednoczesnym zapewnieniu pewności prawa co do ich statusu.

Mając na uwadze powyższe, Komisja proponuje, aby zalecenie Rady koncentrowało się na czterech zestawach środków mających na celu:

- 1) wspieranie i ułatwianie uzyskiwania innych statusów prawnych jeszcze przed zakończeniem tymczasowej ochrony;
- 2) utorowanie drogi do bezproblemowej i trwałej reintegracji w Ukrainie;
- 3) zapewnienie przekazywania informacji wysiedleńcom; oraz
- 4) zapewnienie koordynacji, monitorowania i wymiany informacji między państwami członkowskimi oraz z władzami Ukrainy.

Środki mające na celu wspieranie i ułatwianie uzyskiwania innych statusów prawnych jeszcze przed zakończeniem tymczasowej ochrony

Tymczasową ochronę początkowo uruchomiono w celu natychmiastowej pomocy osobom uciekającym przed wojną napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie i tym samym zapewniono, aby systemy azylowe państw członkowskich nie zostały przeciążone dużą liczbą wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz zapobieżono ryzyku, że rozpatrywanie wniosków przez państwa będzie negatywnie wpływać na ich skuteczne funkcjonowanie, w interesie osób ubiegających się o ochronę. Wielu wysiedleńców, którzy zostali objęci tymczasową ochroną, przebywa obecnie w UE od kilku lat i zintegrowało się ze społecznościami przyjmującymi poprzez naukę języka, znalezienie zatrudnienia i podjęcie nauki.

Właściwe byłoby zatem, aby osobom tym oferowano możliwość uzyskiwania krajowych statusów prawnych, które będą lepiej odpowiadały ich rzeczywistej sytuacji w Unii, i aby zachęcano te osoby do ubiegania się o takie statusy. Może to być na przykład zezwolenie na pobyt na podstawie zatrudnienia, edukacji, badań naukowych, względów rodzinnych lub, w stosownych przypadkach, status długoterminowego rezydenta w danym państwie członkowskim. Jednocześnie mogą istnieć inne osoby, które nie kwalifikują się do uzyskania żadnego z istniejących zezwoleń krajowych. Niektóre państwa członkowskie wprowadzają tzw. zezwolenia zbiorcze, które mają zapewnić ten sam rodzaj zezwolenia wszystkim osobom korzystającym z tymczasowej ochrony, niezależnie od ich indywidualnej sytuacji, i zamieszkującym w przyjmującym państwie członkowskim przynajmniej przez pewien czas. Te statusy przewidziane w prawie krajowym mogłyby zapewnić większą stabilność niż przedłużana co roku tymczasowa ochrona.

Należy również zapewnić lub poprawić przekazywanie informacji zachęcających do uzyskiwania innych statusów, ponieważ ważne jest, aby osoby korzystające z tymczasowej ochrony rozumiały korzyści płynące z takich statusów i przysługujące im prawa w przypadku uzyskiwania takich zezwoleń na pobyt, a także otrzymały zapewnienie, że istnieją alternatywne rozwiązania dla ubiegania się o ochronę międzynarodową.

Aby wspierać osoby korzystające z tymczasowej ochrony w uzyskiwaniu innych statusów prawnych, oferując im alternatywne rozwiązania w tych wyjątkowych okolicznościach, państwa członkowskie powinny umożliwić osobom korzystającym z tymczasowej ochrony, w szczególności w przypadku gdy uzyskanie krajowego statusu prawnego nie jest możliwe, a które w przeciwnym razie kwalifikowałyby się do uzyskania innego statusu na podstawie prawa UE¹, ubieganie się o zezwolenie regulowane na mocy dyrektywy w sprawie niebieskiej karty², dyrektywy w sprawie jednego zezwolenia³ oraz dyrektywy w sprawie studentów i naukowców⁴. Jest to możliwe, pod warunkiem że osoby te nie będą posiadać tego statusu jednocześnie z zezwoleniem udzielonym na mocy tych dyrektyw.

Państwa członkowskie powinny jak najszybciej, a najpóźniej w momencie składania wniosku o udzielenie zezwolenia, poinformować osoby korzystające z tymczasowej ochrony o różnicy między prawami przyznanymi w ramach tymczasowej ochrony a prawami wynikającymi z tych dyrektyw. Powinny one również jak najszybciej, a najpóźniej w momencie składania wniosku, poinformować takie osoby, że nie mogą jednocześnie korzystać z tymczasowej ochrony i otrzymać zezwolenia na mocy tych dyrektyw.

Środki mające na celu przygotowanie bezproblemowej i trwałej reintegracji w Ukrainie

Aby państwa członkowskie mogły być gotowe na stopniowe zniesienie tymczasowej ochrony, należy zapewnić, aby powrót do domu i reintegracja w Ukrainie odbywały się w sposób uporządkowany i humanitarny, przy wsparciu dla osób, które chcą i są w stanie powrócić do Ukrainy, z uwzględnieniem ich zróżnicowanej sytuacji indywidualnej. Niektórzy mogą już bowiem planować powrót do domu w najbliższej przyszłości, podczas gdy inni mogą potrzebować więcej czasu ze względu na swoją szczególną sytuację.

Ponadto, nawet kiedy zapanuje już pokój, Ukraina będzie potrzebowała czasu, aby odbudować swoją zdolność do przyjęcia z powrotem wszystkich osób przesiedlonych w wyniku wojny. Ukraina potrzebuje swojego kapitału ludzkiego i pracuje nad zapewnieniem warunków ułatwiających powrót Ukraińców przebywających w UE. Ważne jest zatem, aby brać pod uwagę zdolność Ukrainy do reintegracji w sposób trwały wszystkich osób przesiedlonych w wyniku wojny. Aby pomóc Ukrainie w jej wysiłkach, procesem tym należy zarządzać stopniowo i powinno się w nim uwzględniać wyzwania stojące przed Ukrainą, w szczególności w celu zaspokojenia szczególnych potrzeb osób znajdujących się w trudnej

¹ Dyrektywy UE dotyczące legalnej migracji nie mają zastosowania do obywateli państw trzecich wyłącznie na tej podstawie, że są oni osobami korzystającymi z tymczasowej ochrony zgodnie z dyrektywą Rady 2001/55/WE w państwie członkowskim.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1883 z dnia 20 października 2021 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji oraz uchylenia dyrektywy Rady 2009/50/WE (Dz.U. L 382 z 28.10.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1233 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz.U. L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/801 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu prowadzenia badań naukowych, odbycia studiów, szkoleń, udziału w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze *au pair* (Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

sytuacji. Dyrektywa w sprawie tymczasowej ochrony zawiera szereg przepisów, które dają możliwość rozwiązania tego typu sytuacji.

Art. 21 ust. 1 dyrektywy zobowiązuje państwa członkowskie do wprowadzenia środków niezbędnych w celu umożliwienia dobrowolnego powrotu osobom korzystającym z tymczasowej ochrony oraz osobom, w odniesieniu do których tymczasowa ochrona została zakończona, aby ułatwić ich powrót, z pełnym poszanowaniem godności ludzkiej. W tym kontekście państwa członkowskie powinny zezwolić na **wyjazdy rozpoznawcze do Ukrainy** finansowane ze środków własnych. Te wyjazdy rozpoznawcze mogą służyć jako środki budowy zaufania dla osób korzystających z tymczasowej ochrony, które rozważają powrót do domu, pomagając im w podejmowaniu świadomych decyzji, co przyczynia się do trwałości ich powrotu do Ukrainy. Wyjazdy rozpoznawcze mogą pomóc im w sprawdzeniu sytuacji rodziny lub stanu mienia, ocenie stopnia zniszczeń w ich społecznościach oraz ogólnych warunków panujących w kraju.

W kontekście sprawnego odejścia od tymczasowej ochrony państwa członkowskie powinny przyjąć bardziej ustrukturyzowane podejście do wspierania wyjazdów rozpoznawczych. Istotne jest jednak, aby w przypadku gdy państwa członkowskie zezwalają na wyjazdy rozpoznawcze, ustalić parametry, warunki i wymogi dotyczące takich wyjazdów, skoordynować je z innymi państwami członkowskimi i przekazać te informacje w przejrzysty sposób. W celu przekazywania tych informacji państwo członkowskie powinno utworzyć punkty kontaktowe. Należy również wziąć pod uwagę, że mogą istnieć osoby korzystające z tymczasowej ochrony, które nie będą w stanie samodzielnie zorganizować i sfinansować wyjazdów rozpoznawczych; w takim przypadku państwo członkowskie może rozważyć zorganizowanie i wsparcie takich wyjazdów.

W ramach środków umożliwiających dobrowolny powrót osób, które korzystały z tymczasowej ochrony, państwa członkowskie powinny ustanowić **programy dobrowolnych powrotów**. Nie należy ich traktować jako programów w rozumieniu dyrektywy powrotowej, ponieważ osoby, których dotyczą, przebywają legalnie w przyjmującym państwie członkowskim do końca okresu tymczasowej ochrony i ponieważ w związku z tym nie jest wymagana decyzja nakazująca powrót. Są to raczej programy, które mogłyby umożliwić trwały, stopniowy i uporządkowany powrót do domu osób, które wcześniej były objęte tymczasową ochroną w danym państwie członkowskim, z uwzględnieniem potrzeb i zdolności Ukrainy, a także potrzeb wysiedleńców.

Biorąc pod uwagę złożoność sytuacji i uwzględniając osoby, które pozostały w kraju, w tym osoby wewnętrznie przesiedlone, programy dobrowolnych powrotów należy opracować z myślą o utrzymaniu spójności społecznej w Ukrainie, a tym samym o korzyściach dla społeczności lokalnej, a nie w formie zindywidualizowanych pakietów świadczeń. Z tego powodu przy opracowywaniu i wdrażaniu takich programów dobrowolnych powrotów zasadnicze znaczenie miałyby ścisła koordynacja z władzami Ukrainy.

Ramy inwestycyjne dla Ukrainy⁵ odegrają kluczową rolę w ochronie kapitału ludzkiego i tworzeniu warunków do powrotu. Priorytetowe sektory to edukacja, mieszkalnictwo, opieka

⁵ Ramy inwestycyjne dla Ukrainy są częścią Instrumentu na rzecz Ukrainy o wartości 50 mld EUR, którego celem jest przyciągnięcie inwestycji publicznych i prywatnych na rzecz odbudowy i rekonstrukcji Ukrainy. Instrument ten dysponuje środkami finansowymi o łącznej wartości 9,3 mld EUR, w tym 7,8 mld EUR w formie gwarancji kredytowych i 1,5 mld EUR w postaci finansowania

zdrowotna, gospodarka usług opiekuńczych i ochrona socjalna. Realizowane projekty wspierają odbudowę infrastruktury komunalnej i pomagają finansować przedsiębiorstwa odczuwające skutki wojny. Nowe programy inwestycyjne przyjęte w marcu 2025 r. będą wspierać potrzeby mieszkaniowe, a przyszłe zaproszenia do składania wniosków będą obejmować dostęp do finansowania i miejsc pracy dla grup znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osób powracających. Programy dobrowolnych powrotów powinny być kompleksowe i należy o nich odpowiednio informować. Państwa członkowskie powinny ustanowić warunki kwalifikowalności do korzystania z takich programów. Aby ograniczyć ryzyko ewentualnych nadużyć, osoby, które zdecydują się na taką możliwość, powinny być zobowiązane do zarejestrowania się w programie dobrowolnych powrotów.

Programy dobrowolnych powrotów ustanowione przez państwa członkowskie powinny mieć ograniczony i określony czas trwania po zakończeniu tymczasowej ochrony. Ważne jest, aby skoordynować początkowy okres trwania programów dobrowolnych powrotów między państwami członkowskimi UE oraz z władzami ukraińskimi. Okres trwania mogący wynosić do jednego roku mógłby okazać się pomocny w koordynacji działań z władzami Ukrainy w celu zaspokojenia potrzeb zainteresowanych osób podczas ich reintegracji ze społecznościami w Ukrainie, takich jak znalezienie zakwaterowania lub mieszkania, zatrudnienia lub dostępu do podstawowych usług i infrastruktury, w tym opieki medycznej.

Ponieważ do czasu zakończenia tymczasowej ochrony sytuacja na miejscu może się zmienić, państwa członkowskie powinny również koordynować między sobą oraz z władzami Ukrainy czas trwania programów dobrowolnych powrotów oraz wyznaczać inny lub przedłużony termin dobrowolnego wyjazdu w ramach programów dobrowolnych powrotów, jeżeli przewidziany czas nie jest wystarczający do zapewnienia stopniowej i trwałej reintegracji w Ukrainie.

Ponadto art. 21 ust. 3 dyrektywy dopuszcza *indywidualne przedłużanie* zobowiązań państw członkowskich w odniesieniu do osób, które zostały objęte tymczasową ochroną i które korzystają z prawa do dobrowolnego powrotu. Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne związane z indywidualnym przedłużeniem w poszczególnych przypadkach, państwa członkowskie powinny domyślnie przedłużyć wszystkie prawa związane z tymczasową ochroną w odniesieniu do osób objętych programem dobrowolnych powrotów, zgodnie z art. 21 ust. 3, do dnia powrotu do Ukrainy lub do końca okresu przewidzianego na dobrowolny wyjazd w ramach programu. Ponadto, aby zapewnić ciągłość i uniknąć sytuacji, w których osoby, które skorzystały z tymczasowej ochrony, pozostawałyby nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego bezpośrednio po zakończeniu tymczasowej ochrony, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby, które korzystały z tymczasowej ochrony, mogły legalnie przebywać na terytorium państwa członkowskiego w okresie między zakończeniem tymczasowej ochrony a ramami czasowymi, w których osoby te mogą przystąpić do programu dobrowolnych powrotów.

Dyrektywa zawiera również przepisy dotyczące sytuacji, w których osoby mogą nie być w stanie powrócić ze względu na szczególne okoliczności, a mianowicie stan zdrowia. Zgodnie z art. 23 ust. 1 dyrektywy państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki dotyczące warunków pobytu osób korzystających z tymczasowej ochrony, które nie mogą ze względu na stan zdrowia podjąć podróży, w przypadku gdy, na przykład, osoby takie

mieszanego. Jego celem jest uruchomienie inwestycji o wartości 40 mld EUR na odbudowę, rekonstrukcję i modernizację.

mogłyby ponieść poważne negatywne skutki przerwania leczenia. Środek taki zapewniłby im dalszy legalny pobyt oraz zabezpieczenie dla osób, którym stan zdrowia lub inne warunki osobiste uniemożliwiają podróżowanie.

Ze względu na skutki wojny możliwe jest, że bezpośrednio po zakończeniu tymczasowej ochrony Ukraina nie będzie w stanie zaspokoić potrzeb osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, również w obszarach innych niż zdrowie. Opierając się na art. 23 ust. 1 dyrektywy, należy zachęcać państwa członkowskie do zapewnienia możliwości kontynuowania legalnego pobytu również innym osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, które nie kwalifikują się do uzyskania innego statusu ani nie dotyczy ich możliwość zaproponowana już w dyrektywie w art. 21 i 23, a których indywidualna sytuacja może nie pozwalać na powrót (na przykład dlatego, że mają inne rodzaje szczególnych potrzeb, których Ukraina nie jest w stanie zaspokoić bezpośrednio po zakończeniu tymczasowej ochrony). Przyczyniłoby się to również do trwałego, stopniowego i uporządkowanego charakteru procesu przejścia, zarówno dla osób potrzebujących, jak i dla Ukrainy.

Ponadto zgodnie z art. 23 ust. 2 dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony państwa członkowskie mogą wyrazić zgodę na to, aby rodziny, w których są małoletnie dzieci i uczęszczają one do szkoły w państwie członkowskim, mogły korzystać z pobytu do czasu pozwalającego dzieciom zakończyć aktualny okres nauki szkolnej. Należy zachęcać do stosowania tego przepisu.

Środki zapewniające przekazywanie informacji wysiedleńcom

Wiele z przedstawionych powyżej środków wymaga odpowiedniego informowania wysiedleńców, aby mogli oni dokonywać świadomych wyborów przy pełnej znajomości stanu faktycznego. W związku z tym ważne jest, aby państwa członkowskie ustanowiły niezbędne struktury i procedury, w tym poprzez kampanie informacyjne, przy jednoczesnym maksymalnym wykorzystaniu istniejących narzędzi i kanałów w celu uniknięcia powielania wysiłków.

Ponadto, w następstwie inicjatywy⁶ ukraińskiego ministra jedności narodowej dotyczącej utworzenia w państwach członkowskich centrów służących utrzymywaniu więzi z Ukraińcami mieszkającymi za granicą, niektóre państwa członkowskie wyraziły zainteresowanie i są obecnie w trakcie tworzenia na swoim terytorium centrów jedności.

Centra jedności będą służyć jako wielofunkcyjne ośrodki informacyjne zarówno dla celów integracji wysiedleńców w społeczeństwach przyjmujących, jak i powrotu do Ukrainy. W tym kontekście oraz w celu usprawnienia bieżących działań centra jedności mogłyby być również wykorzystywane do dostarczania informacji na temat przechodzenia na statusy przewidziane w prawie krajowym, wyjazdów rozpoznawczych do Ukrainy i programów dobrowolnych powrotów, aby pomóc zagwarantować, że wysiedleńcy będą podejmować wszelkie decyzje przy pełnej znajomości stanu faktycznego, zgodnie z art. 21 ust. 1 dyrektywy Rady 2001/55/WE.

Aby wspierać tworzenie centrów jedności, państwa członkowskie mogą wykorzystywać programy Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), w tym dodatkowe środki przydzielone w wyniku rewizji wieloletnich ram finansowych i śródkresowego przeglądu programów krajowych. Państwa członkowskie mogą również otrzymywać wsparcie na ten cel

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów Ukrainy nr 2113 ze stycznia 2025 r.

od organizacji międzynarodowych i państw trzecich i zachęca się je do włączenia wiedzy, zdolności i sieci oferowanych przez te organizacje do ich indywidualnych planów dotyczących realizacji koncepcji centrów jedności.

Środki zapewniające koordynację, monitorowanie i wymianę informacji między państwami członkowskimi oraz z władzami Ukrainy

Kluczowe znaczenie ma zapewnienie, aby podejście w odniesieniu do wdrażania proponowanych środków było skoordynowane między państwami członkowskimi oraz z władzami Ukrainy. W związku z tym państwa członkowskie powinny wykorzystywać istniejące struktury do koordynowania działań, wymiany informacji i monitorowania sytuacji na miejscu, w tym w ramach platformy solidarności, do udziału w której w razie potrzeby zaproszone zostaną władze Ukrainy.

Chociaż Eurostat przygotowuje oficjalne statystyki europejskie dotyczące tymczasowej ochrony, zapewnienie aktualnego obrazu sytuacji do celów operacyjnych wymaga, aby państwa członkowskie regularnie aktualizowały swoje dane na platformie rejestracji do celów tymczasowej ochrony, w tym dane liczbowe dotyczące nieaktywnych rejestracji. Ponieważ odejście od tymczasowej ochrony będzie prowadzić do znacznych zmian w statusie wysiedleńców, konieczne jest uzyskanie dokładnego i aktualnego obrazu zmieniającej się sytuacji. Państwa członkowskie powinny zatem regularnie zamieszczać na platformie rejestracji do celów tymczasowej ochrony dokładne i aktualne dane, w tym dane liczbowe dotyczące nieaktywnych rejestracji.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Celem niniejszego wniosku jest przygotowanie się do odejścia od tymczasowej ochrony w skoordynowany sposób i umożliwienie państwom członkowskim przygotowania kolejnych kroków z wyprzedzeniem, przy jednoczesnym zapewnieniu jasności co do statusu prawnego osobom, które uciekły przed wojną w Ukrainie.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Niniejszy wniosek wspiera państwa członkowskie w zaspokajaniu potrzeb osób, które uciekły przed wojną w Ukrainie, oraz w pomaganiu Ukrainie w jej wysiłkach na rzecz reintegracji osób powracających do domu.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

- **Podstawa prawna**

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w szczególności jego art. 78 ust. 1, art. 79 ust. 1, a także art. 292 zdanie pierwsze i drugie, który umożliwia Radzie przyjmowanie zaleceń. Zgodnie z tym artykułem Rada stanowi na wniosek Komisji we wszystkich przypadkach, gdy Traktaty przewidują przyjmowanie aktów przez Radę na wniosek Komisji.

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Postanowienia tytułu V TFUE dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powierzają Unii Europejskiej określone kompetencje w tym zakresie. Kompetencje te należy wykonywać zgodnie z art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej, tzn. tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele proponowanych działań nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez same państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii Europejskiej.

Sytuacja w Ukrainie w wyniku rosyjskiej wojny napastniczej wciąż ma wpływ na całą UE. Reakcja Unii Europejskiej była bezprecedensowa i zgodna. Świadczy to o tym, że nadal konieczne są rozwiązania unijne i wsparcie ze strony UE, a także silna koordynacja na poziomie Unii, gdyż wszystkie państwa członkowskie muszą w dalszym ciągu wspólnie i skutecznie reagować na sytuację i dopilnowywać, aby w całej Unii stosowano identyczne normy i zestaw zharmonizowanych praw wobec 4,3 mln osób obecnie przebywających w Unii.

Nie ulega wątpliwości, że działania podejmowane przez poszczególne państwa członkowskie nie mogą stanowić satysfakcjonującej odpowiedzi na potrzebę przyjęcia wspólnego podejścia UE do odchodzenia od tymczasowej ochrony, które jednoznacznie jest wspólnym wyzwaniem dla całej UE, biorąc pod uwagę fakt, że indywidualne działania podejmowane przez jedno państwo członkowskie będą miały wpływ, w tym w zakresie potencjalnych przepływów wtórnych, na inne państwa członkowskie. Potrzebne jest wspólne podejście, którego państwa członkowskie działające indywidualnie nie są w stanie dostatecznie osiągnąć i które wymaga zbiorowej odpowiedzialności państw członkowskich, natomiast ze względu na rozmiary i skutki zalecenia Rady będącego przedmiotem niniejszego wniosku, takie podejście można lepiej osiągnąć i koordynować je na poziomie Unii, na co państwa członkowskie same zwróciły uwagę. Unia musi zatem działać i może wprowadzać środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

- **Proporcjonalność**

Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej, zalecenie Rady będące przedmiotem niniejszego wniosku zakłada skoordynowane odejście od tymczasowej ochrony, w interesie wysiedleńców, których dotyczy, oraz w celu uniknięcia ewentualnych negatywnych skutków rozbieżnych lub niespójnych podejść przyjętych przez poszczególne państwa członkowskie. Wniosek nie wykracza poza to, co jest konieczne i proporcjonalne do osiągnięcia zamierzonych celów.

- **Wybór instrumentu**

Wybrany instrumentem jest wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady, który umożliwi przyjęcie skoordynowanego podejścia na poziomie UE gwarantującego zbiorową odpowiedzialność państw członkowskich za środki oraz niezbędne wsparcie ze strony instytucji UE.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny ex post/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

[nie dotyczy]

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W celu zgromadzenia informacji popartych dowodami Komisja regularnie konsultowała się z organami państw członkowskich, stosownymi agencjami UE, władzami ukraińskimi i organizacjami międzynarodowymi, a jednocześnie pozostawała w kontakcie z organizacjami pozarządowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

W kwietniu 2024 r. Komisja we współpracy z rotacyjnymi prezydencjami Rady Unii Europejskiej zasięgnęła opinii państw członkowskich na temat przyszłości tymczasowej ochrony na różnych forach i przy różnych okazjach, w tym w ramach Strategicznego

Komitetu ds. Imigracji, Granic i Azylu (SCIFA) przy Radzie, w ramach Grupy Roboczej ds. Azylu i Grupy Roboczej ds. Integracji, Migracji i Wydaleń. Na forach tych państwa członkowskie podkreśliły potrzebę zapewnienia skoordynowanego podejścia na poziomie UE do odejścia od tymczasowej ochrony, które towarzyszyłoby dalszemu przedłużeniu statusu do marca 2027 r., aby zagwarantować niezbędny czas na przyjęcie stopniowego podejścia, przy jednoczesnym zapewnieniu jasności sytuacji wysiedleńcom w UE.

Na posiedzeniu SCIFA w dniu 10 kwietnia 2025 r. państwa członkowskie wyraziły również poparcie dla tego, aby odejście od tymczasowej ochrony miało formę zalecenia Rady obejmującego co najmniej uzyskiwanie innych statusów prawnych i środki zapewniające stopniowy powrót do Ukrainy, tak aby zagwarantować zbiorową odpowiedzialność państw członkowskich. Równolegle Komisja regularnie konsultowała się z państwami członkowskimi, które ponoszą największe obciążenie związane z przyjmowaniem na ich terytorium dużej liczby wysiedleńców z Ukrainy.

Uzupełniające dyskusje prowadzone były na platformie solidarności, gdzie państwa członkowskie ponownie podkreśliły potrzebę przyjęcia skoordynowanego podejścia do odejścia od tymczasowej ochrony, które byłoby elastyczne i wspólne na szczeblu europejskim. Jednocześnie Komisja utrzymywała regularne kontakty z władzami Ukrainy, aby lepiej zrozumieć ich potrzeby. Ponadto, zgodnie z art. 3 dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony, Komisja zasięgnęła opinii UNHCR, które ocenia sytuację i które przekazało istotne informacje, podkreślając potrzebę wspólnej reakcji na szczeblu UE, która zapewniłaby wysiedleńcom jasność oraz odpowiednie prawa i rozwiązania.

W marcu 2025 r. 109 organizacji humanitarnych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego opublikowało wspólne oświadczenie⁷ w sprawie sytuacji wysiedleńców z Ukrainy, w którym wezwało Komisję do zaproponowania dalszego przedłużenia tymczasowej ochrony do marca 2027 r., a jednocześnie do wyjaśnienia przyszłości tymczasowej ochrony i statusu pobytu wysiedleńców z Ukrainy.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

[nie dotyczy]

- **Ocena skutków**

[nie dotyczy]

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

[nie dotyczy]

- **Prawa podstawowe**

Niniejszy wniosek nie narusza praw podstawowych i jest zgodny z zasadami zawartymi w art. 1, 7, 18, 19, 24, 25 i 26 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, a także z obowiązkami wynikającymi z prawa międzynarodowego, w tym z konwencji genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców, zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r.

⁷ Trzy lata od uruchomienia dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony: od rozwiązań nadzwyczajnych po rozwiązanie długoterminowe.

4. WPLYW NA BUDŻET

Od początku rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie potrzeby finansowe związane ze stosowaniem dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony były pokrywane w ramach budżetu istniejących unijnych instrumentów finansowania na okres 2014–2020 i 2021–2027, zwłaszcza budżetu odpowiednich funduszy w obszarze spraw wewnętrznych i polityki spójności⁸.

Ponadto w ramach instrumentu tematycznego FAMI i instrumentu tematycznego Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami (FZZG) udostępniono 400 mln EUR na pomoc nadzwyczajną, aby wspierać państwa członkowskie najbardziej dotknięte masowym napływem wysiedleńców z Ukrainy⁹.

Wiosną 2025 r. Komisja ogłosiła, że do końca 2027 r. udostępni 3 mld EUR na wsparcie finansowe dla państw członkowskich na wdrażanie paktu i przyjmowanie osób korzystających z tymczasowej ochrony z Ukrainy. Państwa członkowskie mogą również wykorzystać środki przydzielone im w ramach śródkresowego przeglądu FAMI na pokrycie potrzeb związanych z tymczasową ochroną.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

[nie dotyczy]

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

[nie dotyczy]

⁸ Działania polityki spójności na rzecz uchodźców w Europie, czyli tzw. pakiet CARE (CARE, CARE-plus i Fast-CARE).

⁹ Pomoc nadzwyczajną przyznano dziesięciu państwom członkowskim (PL, CZ, RO, HU, LT, LV, EE, BG, SK oraz CY).

Wniosek

ZALECENIE RADY**w sprawie skoordynowanego podejścia do stopniowego wycofywania tymczasowej ochrony dla wysiedleńców z Ukrainy**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 1, art. 79 ust. 1 i art. 292,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Tymczasowa ochrona dla wysiedleńców z Ukrainy niezdolnych do powrotu do swojego kraju lub swoich regionów pochodzenia z powodu rosyjskiej agresji wojskowej, wprowadzona decyzją wykonawczą Rady (UE) 2022/382 i przedłużona decyzją wykonawczą Rady (UE) 2023/2409¹⁰, (UE) 2024/1836¹¹ i (UE) 2025/...¹², obowiązuje do dnia 4 marca 2027 r. Chociaż tymczasowa ochrona pozostaje świadectwem jedności Unii i solidarności z narodem ukraińskim, ma ona z natury charakter czasowy. Konieczne jest zatem przygotowanie drogi do stopniowego, trwałego i dobrze skoordynowanego odejścia od tego statusu w momencie, gdy warunki w Ukrainie będą sprzyjały zakończeniu tymczasowej ochrony, przy jednoczesnym uwzględnieniu zdolności i potrzeb Ukrainy w zakresie odbudowy.
- (2) W kontekście dyskusji nad przyszłością tymczasowej ochrony państwa członkowskie wezwały do przyjęcia takiego skoordynowanego podejścia na szczeblu Unii. W oparciu o doświadczenia państw członkowskich zdobyte po uruchomieniu dyrektywy Rady 2001/55/WE kluczowe znaczenie ma zagwarantowanie zbiorowej i wspólnej odpowiedzialności wszystkich państw członkowskich na szczeblu Unii w trakcie całego tego procesu.
- (3) Jednym z celów uruchomienia dyrektywy 2001/55/WE było zapobieżenie przeciążeniu systemów azylowych państw członkowskich i niemożności rozpatrzenia dużej liczby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej bez negatywnego wpływu tej sytuacji na skuteczne funkcjonowanie tych systemów, w interesie osób ubiegających się o ochronę. Kwestia ta ma kluczowe znaczenie przy określaniu sposobu odejścia od tymczasowej ochrony. Ponadto, nawet kiedy zapanuje już pokój, Ukraina będzie potrzebowała czasu, aby odbudować swoją zdolność do przyjęcia

¹⁰ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2023/2409 z dnia 19 października 2023 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382 (Dz.U. L, 2023/2409, 24.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

¹¹ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2024/1836 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382 (Dz.U. L, 2024/1836, 3.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

¹² Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2025/... z dnia ... w sprawie przedłużenia tymczasowej ochrony wprowadzonej decyzją wykonawczą (UE) 2022/382 (Dz.U. L, ..., ELI: ...).

z powrotem wszystkich osób przesiedlonych w wyniku wojny. Aby wesprzeć Ukrainę w jej wysiłkach na rzecz reintegracji wysiedleńców, ważne jest zatem, aby procesem tym zarządzać w sposób elastyczny, stopniowy i z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji osób, których dotyczy. Należy zatem zapewnić, aby proces ten uwzględniał potrzeby osób obecnie korzystających z tymczasowej ochrony oraz potrzeby Ukrainy, przy jednoczesnym zachowaniu integralności systemów azylowych państw członkowskich.

- (4) Wielu wysiedleńców, którzy zostali objęci tymczasową ochroną, przebywa obecnie w Unii od kilku lat i zintegrowało się ze społeczeństwami przyjmującymi poprzez naukę języka, znalezienie zatrudnienia i podjęcie nauki. Właściwe jest zatem, aby zaoferować im możliwość uzyskania krajowego statusu prawnego, który lepiej odzwierciedla ich rzeczywistą sytuację w Unii już teraz, jeżeli spełnione są warunki kontynuowania legalnego pobytu na innych podstawach. Może to być na przykład zezwolenie na pobyt na podstawie zatrudnienia, edukacji, badań naukowych lub względów rodzinnych. Państwa członkowskie powinny zatem wspierać i ułatwiać ten proces, w tym poprzez dostarczanie jasnych informacji, aby pomóc zainteresowanym osobom zrozumieć korzyści i prawa wynikające z tych zezwoleń na pobyt w porównaniu z tymczasową ochroną i ochroną międzynarodową.
- (5) W celu wsparcia osób korzystających z tymczasowej ochrony w uzyskiwaniu innych statusów prawnych i oferowania im alternatywnych rozwiązań w tych wyjątkowych okolicznościach państwa członkowskie powinny zezwolić osobom korzystającym z tymczasowej ochrony, w szczególności w przypadku gdy dostęp do statusów krajowych może nie być możliwy, i które w przeciwnym razie kwalifikowałyby się do uzyskania innego statusu na podstawie prawa UE, na ubieganie się o zezwolenie regulowane na mocy dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/801¹³, (UE) 2021/1883¹⁴ i (UE) 2024/1233¹⁵. Jest to możliwe, pod warunkiem że osoby takie nie będą posiadać jednocześnie statusu ochrony tymczasowej i zezwolenia udzielonego na podstawie tych dyrektyw. W związku z tym państwa członkowskie powinny jak najszybciej, a najpóźniej w momencie składania wniosku o udzielenie zezwolenia, poinformować osoby korzystające z tymczasowej ochrony o różnicy między prawami przyznanymi na mocy statusu tymczasowej ochrony a prawami wynikającymi z tych dyrektyw. Powinny one również jak najszybciej, a najpóźniej w momencie składania wniosku, poinformować takie osoby, że nie mogą jednocześnie korzystać z tymczasowej ochrony i otrzymać zezwolenia na mocy tych dyrektyw.
- (6) Aby państwa członkowskie mogły być gotowe na stopniowe zniesienie tymczasowej ochrony, należy zadbać o to, by powrót do domu i reintegracja w Ukrainie przebiegały

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/801 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu prowadzenia badań naukowych, odbycia studiów, szkoleń, udziału w wolontariacie, programach wymiany młodzieży szkolnej lub projektach edukacyjnych oraz podjęcia pracy w charakterze au pair (Dz.U. L 132 z 21.5.2016, s. 21, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/801/oj>).

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1883 z dnia 20 października 2021 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji oraz uchylenia dyrektywy Rady 2009/50/WE (Dz.U. L 382 z 28.10.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/1883/oj>).

¹⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1233 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz.U. L, 2024/1233, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1233/oj>).

w sposób uporządkowany i humanitarny, z uwzględnieniem zróżnicowanej sytuacji poszczególnych wysiedleńców oraz wspierając tych, którzy chcą i mogą powrócić do Ukrainy. Podczas gdy niektóre osoby mogą już planować powrót do domu w najbliższej przyszłości, inne mogą potrzebować więcej czasu ze względu na swoją szczególną sytuację. Ważne jest również uwzględnienie zdolności Ukrainy do reintegracji w sposób trwały wszystkich osób przesiedlonych w wyniku wojny. W związku z tym państwa członkowskie powinny przyjąć środki, które umożliwią bezproblemową i trwałą reintegrację w Ukrainie, biorąc pod uwagę wszystkie te względy, poprzez pełne wykorzystanie i rozszerzenie narzędzi przewidzianych już w art. 21 i 23 dyrektywy Rady 2001/55/WE.

- (7) Osoby rozważające powrót do Ukrainy powinny mieć możliwość podejmowania świadomych decyzji, co przyczyniłoby się również do trwałości ich powrotu. W kontekście sprawnego odejścia od tymczasowej ochrony państwa członkowskie powinny przyjąć bardziej ustrukturyzowane podejście do wspierania wyjazdów rozpoznawczych finansowanych ze środków własnych, zgodnie z art. 21 ust. 1 dyrektywy 2001/55/WE. Wyjazdy te mogłyby służyć jako środek budowy zaufania dla osób korzystających z tymczasowej ochrony, ponieważ umożliwiłyby im sprawdzenie sytuacji rodziny lub stanu mienia, ocenę stopnia zniszczeń w ich społecznościach i ogólnie warunków panujących w Ukrainie. Aby zwiększyć skuteczność tych wyjazdów i zapobiec nadużyciom, państwa członkowskie powinny określić parametry, warunki i wymogi dotyczące takich wyjazdów. Wszelkie tego rodzaju wymogi powinny być koordynowane z innymi państwami członkowskimi oraz ustanawiane w przejrzysty sposób, należy też o nich odpowiednio informować. W tym ostatnim celu państwa członkowskie powinny utworzyć punkty kontaktowe. Należy wziąć pod uwagę, że mogą istnieć osoby, które nie będą w stanie samodzielnie odbyć wyjazdów rozpoznawczych. W takich przypadkach państwa członkowskie mogą rozważyć zorganizowanie i wsparcie takich wyjazdów rozpoznawczych.
- (8) Państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzenia niezbędnych środków w celu umożliwienia dobrowolnego powrotu osób, których tymczasowa ochrona wygasa. W tym celu państwa członkowskie powinny ustanowić programy dobrowolnych powrotów. Aby zapewnić ich skuteczność i uniknąć ryzyka nadużyć, programy te powinny być starannie zaprojektowane, kompleksowe i należy o nich odpowiednio informować, z uwzględnieniem potrzeb i zdolności Ukrainy, a także potrzeb wysiedleńców w Unii oraz sytuacji osób, które pozostały w Ukrainie, w celu utrzymania spójności społecznej. Z tego powodu każdy taki program powinien priorytetowo traktować wsparcie na rzecz reintegracji w społecznościach, na które w Ukrainie będzie dostępne finansowanie unijne, zamiast pakietów indywidualnych. Należy jasno określić warunki kwalifikowalności do takich programów, a osoby, które zamierzają z nich skorzystać, powinny być zobowiązane do zarejestrowania się. Państwa członkowskie mogłyby rozważyć, w ramach tych programów, pomoc w organizacji wyjazdu, na przykład gdy duża liczba wysiedleńców powraca na ten sam obszar Ukrainy.
- (9) Chociaż takie programy dobrowolnych powrotów powinny mieć ograniczony i określony czas trwania, powinny one zapewniać wystarczająco dużo czasu na odpowiednią koordynację z władzami Ukrainy w celu ułatwienia stopniowej i odpowiedniej integracji powracających osób w ich społecznościach, w tym dostępu do podstawowych usług i udogodnień, takich jak zakwaterowanie, mieszkanie lub opieka medyczna. Z tego powodu oraz w celu zapewnienia, aby początkowy okres trwania programu dobrowolnych powrotów był skoordynowany ze wszystkimi

państwami członkowskimi i z władzami Ukrainy, programy dobrowolnych powrotów powinny przewidywać okres wyjazdu umożliwiający osiągnięcie tych celów, tj. okres mogący wynosić do jednego roku. W tym okresie osoby powinny mieć możliwość dalszego legalnego pobytu w państwie członkowskim. Ponieważ do czasu zakończenia tymczasowej ochrony sytuacja na miejscu może się zmienić, jeżeli przewidziany czas nie będzie wystarczający, aby zapewnić stopniową i trwałą reintegrację w Ukrainie, państwa członkowskie powinny koordynować działania między sobą i z władzami ukraińskimi w celu wyznaczenia innego lub przedłużonego terminu dobrowolnego wyjazdu w ramach programów dobrowolnych powrotów.

- (10) Aby zmniejszyć obciążenia administracyjne związane z ewentualnym indywidualnym wydawaniem zezwoleń na pobyt osobom objętym programem dobrowolnych powrotów, państwa członkowskie powinny skorzystać z możliwości przewidzianej w art. 21 ust. 3 dyrektywy 2001/55/WE, aby umożliwić osobom, które korzystały z tymczasowej ochrony i korzystają z programu dobrowolnych powrotów, przedłużenie praw związanych z tymczasową ochroną określonych w rozdziale III dyrektywy 2001/55/WE w odniesieniu do osób, które korzystały z tymczasowej ochrony po upływie okresu jej obowiązywania, do dnia powrotu do Ukrainy lub do końca okresu przewidzianego na dobrowolny wyjazd w ramach programu dobrowolnych powrotów. Ponadto, aby zapewnić ciągłość i uniknąć sytuacji, w których osoby te będą nielegalnie pozostawać bezpośrednio po zakończeniu tymczasowej ochrony, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby, które korzystały z tymczasowej ochrony, mogły legalnie przebywać na terytorium państwa członkowskiego w okresie między zakończeniem tymczasowej ochrony a ramami czasowymi, w których osoby te mogą przystąpić do programu dobrowolnych powrotów.
- (11) Możliwe, że bezpośrednio po zakończeniu tymczasowej ochrony Ukraina nie będzie w stanie zaspokoić potrzeb osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, również w obszarach innych niż zdrowie. Aby zapewnić trwałość powrotów do domu z uwzględnieniem zdolności Ukrainy do zaspokojenia potrzeb określonych grup, państwa członkowskie powinny również stosować art. 23 ust. 1 dyrektywy 2001/55/WE w odniesieniu do osób znajdujących się w trudnej sytuacji, innych niż osoby, których trudna sytuacja wynika ze stanu zdrowia, oraz wprowadzić niezbędne środki dotyczące warunków dalszego legalnego pobytu tych osób. W stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny zapewnić, aby warunki pobytu uwzględniały szczególne potrzeby osób, których to dotyczy.
- (12) Państwa członkowskie powinny wykorzystywać możliwości przewidziane w art. 23 ust. 2 dyrektywy 2001/55/WE, aby zezwalać osobom na pobyt na swoim terytorium po upływie okresu tymczasowej ochrony, a mianowicie rodzinom, w których są małoletnie dzieci i uczęszczają one do szkoły w państwie członkowskim.
- (13) Aby zagwarantować właściwe przekazywanie informacji i pomóc osobom korzystającym z tymczasowej ochrony w dokonywaniu świadomych wyborów przy pełnej znajomości stanu faktycznego, ważne jest maksymalne wykorzystanie istniejących narzędzi i kanałów oraz unikanie powielania działań. W tym celu, w przypadku gdy w państwach członkowskich tworzone są centra jedności, należy je wykorzystywać do dostarczania informacji na temat uzyskiwania innych statusów prawnych, wyjazdów rozpoznawczych i programów dobrowolnych powrotów. Aby wspierać centra jedności, państwa członkowskie mogą wykorzystywać środki

finansowe w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147¹⁶, w tym dodatkowe środki przydzielone w wyniku śródkresowej rewizji wieloletnich ram finansowych i śródkresowego przeglądu programów państw członkowskich w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji. Można również otrzymać wsparcie na ten cel od organizacji wewnętrznych i państw trzecich. Aby usprawnić działania, państwa członkowskie powinny włączyć wiedzę, zdolności i sieci oferowane przez organizacje międzynarodowe do swoich indywidualnych planów utworzenia centrów jedności.

- (14) Aby zapewnić podejście skoordynowane między państwami członkowskimi oraz z władzami Ukrainy w odniesieniu do wdrażania niniejszego zalecenia, państwa członkowskie powinny koordynować działania, wymieniać się informacjami i monitorować sytuację na miejscu na różnych odpowiednich forach, w tym w ramach platformy solidarności, do udziału w której w razie potrzeby zaproszone zostaną władze Ukrainy.
- (15) Ponieważ odejście od tymczasowej ochrony będzie prowadzić do znacznych zmian w statusie wysiedleńców, konieczne jest uzyskanie dokładnego obrazu zmieniającej się sytuacji. Państwa członkowskie powinny w związku z tym regularnie i terminowo aktualizować swoje dane dotyczące tymczasowej ochrony na platformie rejestracji do celów tymczasowej ochrony, w tym dane liczbowe dotyczące nieaktywnych rejestracji.
- (16) [Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia powiadomiła [, pismem z dnia ...,] o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego zalecenia.]

LUB

[Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego [aktu] i nie jest nim związana ani go nie stosuje.]

- (17) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego zalecenia i go nie stosuje,

NINIEJSZYM ZALECA:

Środki mające na celu wspieranie uzyskiwania innych statusów prawnych jeszcze przed zakończeniem tymczasowej ochrony

- 1. Państwa członkowskie powinny wspierać i ułatwiać dostęp do krajowych statusów prawnych osobom korzystającym z tymczasowej ochrony, które są zatrudnione, prowadzą działalność na własny rachunek, uczestniczą w szkoleniach zawodowych lub kształcą się i prowadzą badania naukowe w państwie członkowskim lub które

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj>).

kwalifikowałyby się do uzyskania krajowego statusu prawnego ze względów rodzinnych lub z innych powodów i które spełniałyby warunki określone w prawie krajowym.

2. Państwa członkowskie powinny umożliwić osobom korzystającym z tymczasowej ochrony, w szczególności w przypadku gdy dostęp do krajowego statusu prawnego nie jest możliwy, a które w przeciwnym razie kwalifikowałyby się do uzyskania innego statusu na podstawie prawa UE, ubieganie się o zezwolenie regulowane na mocy dyrektyw (UE) 2016/801, (UE) 2021/1883 i (UE) 2024/1233, pod warunkiem że osoby te nie będą posiadać tego statusu jednocześnie z zezwoleniem udzielonym na podstawie tych dyrektyw. Państwa członkowskie powinny jak najszybciej, a najpóźniej w momencie składania wniosku o udzielenie zezwolenia, poinformować osoby korzystające z tymczasowej ochrony o różnicy między prawami przyznanymi na mocy statusu tymczasowej ochrony a prawami wynikającymi z tych dyrektyw. Powinny one również jak najszybciej, a najpóźniej w momencie składania wniosku, poinformować takie osoby, że nie mogą jednocześnie korzystać z tymczasowej ochrony i otrzymać zezwolenia na mocy tych dyrektyw.

Środki mające na celu przygotowanie bezproblemowej i trwałej reintegracji w Ukrainie

3. Państwa członkowskie powinny zezwolić na wyjazdy rozpoznawcze do Ukrainy finansowane ze środków własnych zgodnie z art. 21 ust. 1 dyrektywy 2001/55/WE. W związku z tym państwa członkowskie powinny:
 - a) określić i skoordynować z innymi państwami członkowskimi parametry lub warunki wyjazdów rozpoznawczych;
 - b) poinformować osoby, które mogą być zainteresowane takimi wyjazdami, o parametrach lub warunkach. W tym celu należy utworzyć punkty kontaktowe;
 - c) w przypadkach, w których zainteresowane osoby nie będą w stanie samodzielnie zorganizować i sfinansować wyjazdu rozpoznawczego, rozważyć organizację i wspieranie takich wyjazdów.
4. Ustanowienie programów dobrowolnych powrotów zgodnie z art. 21 ust. 1 dyrektywy Rady 2001/55/WE, które mają być stosowane po zakończeniu tymczasowej ochrony. W związku z tym państwa członkowskie powinny:
 - a) zapewnić koordynację działań z władzami Ukrainy w celu ułatwienia reintegracji w społecznościach w Ukrainie, np. poprzez wskazanie zakwaterowania lub mieszkania albo dostępu do podstawowych usług i infrastruktury, w tym opieki medycznej;
 - b) zapewnić, aby we wsparciu w ramach programów dobrowolnych powrotów priorytetowo traktowano wsparcie na rzecz reintegracji ze społecznościami w Ukrainie, a nie indywidualne pakiety;
 - c) ustanowić warunki kwalifikowalności do korzystania z programu dobrowolnych powrotów;
 - d) wymagać od osób, które chcą skorzystać z programu dobrowolnych powrotów, zarejestrowania się w takim programie, aby móc z niego skorzystać;
 - e) ustalić konkretny okres wynoszący maksymalnie jeden rok od zakończenia tymczasowej ochrony na dobrowolny wyjazd w ramach programu. Koordynować działania z innymi państwami członkowskimi i z władzami

Ukrainy oraz zgodnie z pkt 8 w przypadku, gdy w świetle rozwoju sytuacji na miejscu potrzebny byłby inny lub przedłużony termin dobrowolnego wyjazdu w ramach programu, jeżeli przewidziany czas nie jest wystarczający do zapewnienia stopniowej i trwałej reintegracji osób w Ukrainie;

- f) skorzystać z możliwości przewidzianej w art. 21 ust. 3 dyrektywy 2001/55/WE i przedłużyć prawa związane z ochroną tymczasową, o których mowa w rozdziale III dyrektywy 2001/55/WE, w odniesieniu do osób, które korzystały z tymczasowej ochrony i które korzystają z programu dobrowolnych powrotów, do dnia powrotu do Ukrainy lub do końca okresu przewidzianego na dobrowolny wyjazd w ramach programu. Zapewnić kontynuację legalnego pobytu między datą zakończenia tymczasowej ochrony a okresem, w którym dana osoba może przystąpić do programu;
 - g) rozważyć możliwość pomocy w organizacji wyjazdów, zwłaszcza gdy duże grupy wysiedleńców powracają na ten sam obszar w Ukrainie.
5. Z należyтым poszanowaniem godności ludzkiej państwa członkowskie powinny wprowadzić niezbędne środki dotyczące warunków pobytu osób niespełniających wymogów umożliwiających uzyskanie innego statusu i znajdujących się w trudnej sytuacji, innych niż osoby objęte art. 23 ust. 1 dyrektywy 2001/55/WE, dopóki Ukraina nie będzie w stanie zaspokoić szczególnych potrzeb takich osób. W stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny zapewnić, aby warunki pobytu uwzględniały szczególne potrzeby takich osób.
6. Zgodnie z art. 23 ust. 2 dyrektywy 2001/55/WE państwa członkowskie powinny wyrazić zgodę na to, aby rodziny, w których są małoletnie dzieci i uczęszczają one do szkoły w państwie członkowskim, mogły korzystać z pobytu do czasu pozwalającego dzieciom zakończyć aktualny okres nauki szkolnej, jeżeli data zakończenia tymczasowej ochrony ustanowiona decyzją Rady podjętą zgodnie z art. 6 dyrektywy Rady 2001/55/WE nie jest zbieżna z końcem roku szkolnego.

Środki zapewniające przekazywanie informacji wysiedleńcom

7. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wysiedleńcy byli odpowiednio informowani o możliwościach uzyskania innego statusu prawnego, w tym o korzyściach i prawach wynikających z uzyskania takiego statusu, a także o sytuacji w Ukrainie, wymogach dotyczących wyjazdów rozpoznawczych i wsparciu powrotu do domu dostępnym w Unii i w Ukrainie. W związku z tym państwa członkowskie powinny:
- a) ustanowić szybkie krajowe systemy i procedury komunikacji, takie jak punkty kontaktowe, lub uruchomić kampanię informacyjną;
 - b) w przypadku tych państw członkowskich, które zamierzają utworzyć centrum jedności na swoim terytorium we współpracy z władzami Ukrainy, wykorzystać te centra do przekazywania wysiedleńcom odpowiednich informacji. Włączyć wiedzę, zdolności i sieci oferowane przez organizacje międzynarodowe do krajowego planu utworzenia centrów jedności;
 - c) rozważyć wykorzystanie w celu wsparcia centrów jedności programu Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, w tym dodatkowych środków przydzielonych w wyniku rewizji wieloletnich ram finansowych i śródkresowego przeglądu programów krajowych.

Środki zapewniające koordynację, monitorowanie i wymianę informacji między państwami członkowskimi oraz z władzami Ukrainy

8. Państwa członkowskie powinny koordynować działania i wymieniać informacje na temat istotnych zmian, a także na temat wdrażania niniejszego zalecenia między państwami członkowskimi oraz z władzami Ukrainy, w tym w ramach platformy solidarności, do udziału w której w razie potrzeby zaproszone zostaną władze Ukrainy.
9. Państwa członkowskie powinny monitorować rozwój sytuacji i terminowo i regularnie aktualizować istotne informacje dotyczące statusu wysiedleńców w odpowiednich bazach danych, w tym na platformie rejestracji do celów tymczasowej ochrony, w szczególności w odniesieniu do liczby osób korzystających z tymczasowej ochrony lub z odpowiedniej ochrony na mocy prawa krajowego na terytorium państwa członkowskiego, liczby osób, które uzyskały inny status i nie korzystają już z ochrony tymczasowej lub z odpowiedniej ochrony na mocy prawa krajowego, oraz liczby osób, których rejestracja jest nieaktywna.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*